

Zlati jubilej PD Škofja Loka

LOVRO PLANINA

Planinci so že od nekdaj radi zahajali v Selško dolino, ki je ena najlepših predalpskih dolin ter nalikuje v spodnjem in zgornjem delu Kokrski, v srednjem pa Savinjski dolini. Začenja se pri Stari Loki pod Lubnikom ter sega kakih 24 km do vznožja Porezna, Hoča in Lajnarja, do Petrovega brda. Alpski značaj ji dajejo strmi vrhovi Lubnika (1027 m), Jelovice (1300 m), Vancovna (1084 m), Hoča (1614 m), Lajnarja (1500 m), Slatnika (1550 m) in Ratitovca (1671 m), ki jo obrobajo.

Tiste čase, ko se je bil narodni boj za naše gore in planine, so se zavedni možje zbrali dne 24. januarja 1907. leta na Češnjici, sprejeli po pripravljalnem odboru sestavljena pravila in jih predložili c. kr. deželni vladi v odobritev. Takoj se je vpisalo 17 članov. Tako se je ustanovila nova podružnica SPD za škofjeloški okraj s sedežem v Železnikih. V odboru podružnice so bili: Anton Pfajfar, Josip Demšar, Ivan Stupica, Franc Šmid, Juri Karlin, Fran Sever, Fran Demšar in Gabriel Thaler.

Odbor je takoj sklenil nabirati nove člane in markirati pota:

Iz Dražgoš čez Jelovico na postajo Štenge in na Rakitovec; iz Železnikov na Porezen, iz Podbrda v Sorico in Ratitovec; od Sv. Lenarta v Sv. Valentin, Javorje in Poljane; iz Selc k Sv. Lenartu. Zanimivo je, da so v začetku imenovali Rakitovec, naslednje leto pa že Ratitovec.

Odborniki so bili kaj pridni, saj so med letom markirali 9 potov in namestili 20 orientacijskih tablic, ki jih je, poudarjajo, lično izdelal Karlin, župnik v Sorici. B.1 je Škofjeločan, doma v Plevni na Suhi, in se je bavil s slikarstvom.

Dne 27. septembra 1908. leta so priredili v Selcih veselico in prid novi planinski koči na Ratitovcu, na kateri so sodelovali selški pevci in akademiki, ter so nabrali prostovoljnih darov 100 K. Na veselici je navduševal ljudstvo za planinstvo dr. Krek.

V januarju 1909 je dobila podružnica dovoljenje od ravnateljstva verskega zaklada zaznamovati pot iz Ratitovca preko Jelovice do železniške postaje Soteska v Bohinju.

Odbor je uspešno deloval, nabiral člane in zbiral denar in material za kočo na Ratitovcu. Tako je izkázal v začetku leta 1922 že 21 967,40 K gotovine. Odbor se je v nekaj letih tudi deloma menjal: načelnik je ostal skozi leta Pfajfar, Demšar je bil njegov namestnik, nanovo pa so prišli v odbor Lotrič Franc, Pintar Lovro in kot tajnik dr. Rudolf Andrejka, vladni tajnik v Ljubljani. Ker je bilo v članstvu vedno več Ločanov, so v odbor kooptirali kot njihovega zastopnika dr. Jerala Franceta, odvetnika iz Škofje Loke. Ker je bila večina članstva iz Škofje Loke, je bil v nedeljo dne 2. aprila 1922 v Škofji Loki občni zbor ter so bili poleg starih odbornikov še na novo izvoljeni živinozdravnik dr. Čeh in učitelj Zupančič iz Škofje Loke.

Članstvo je takole naraščalo:

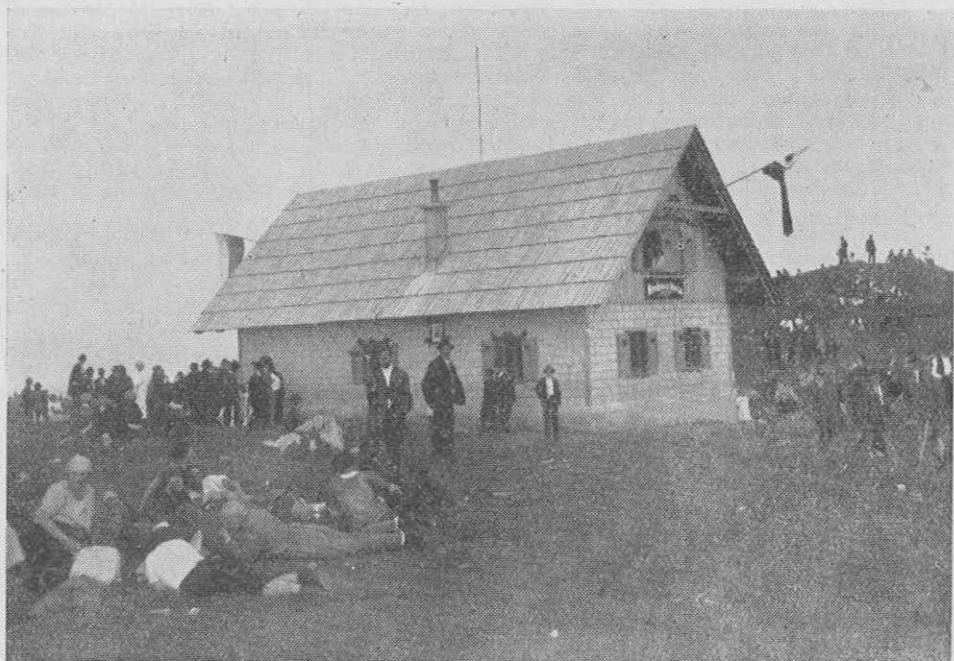
Leta 1919 je bilo 26, leta 1920 32, leta 1921 36 in leta 1922 115 članov.

Gozdna uprava cerkvenih gozdov v Bohinjski Bistrici je dala brezplačno 120 smrekovih debel potrebne debeline na planini Pečana za zgradbo koč na Ratitovcu. Sorčani so prevzeli posek in spravilo tega lesa na stavbišče, svet za kočo so Torcarji podarili, zemljiško-knjižni prepis pa je brezplačno uredil dr. Jerala Franc.

Vsi odborniki so pridno sodelovali pri delu za kočo, vso težo pa je prenesel dr. Andrejka, ki je kot tajnik vse reševal, prosil razne zadruge in posameznike za material in denarno pomoč ter povsod urejeval.

Na seji dne 27. decembra 1922 je poročal blagajnik Thaler, da je v blagajni 57 000 din in vloženih v hranilnici v Železnikih. Na tej seji so tudi oddali celotno zgradbo Koče na Ratitovcu tesarskemu mojstru Sparovcu iz Selc. Na seji dne 2. aprila 1923 pa so ugotovili da bo veljala stavba 200 000 din, ker je pa nabranega šele 30 000 din, bodo druge pridobili z zvišano članarino, z nabiranjem darov in končno z najetjem posojila. Trdno pa so sklenili, da mora biti koča na Ratitovcu pod streho do konca avgusta 1923. Odborniki so si delo razdelili takole: dr. Andrejka naj s pomočjo dr. Megušarja preskrbi pri Trboveljski družbi 2000 kg cementa, deske za barake naj na stavbišče preskrbita Lotrič in Weber, apno pa preskrbi poštar Pintar na Torki. Šumska uprava v Bohinjski Bistrici pa je v oddelku »Bohinjka« dala že posekanih 10 debel v debelosti 35 cm po 200 din za strešne škodlje.

Na občnem zboru dne 8. julija 1923 v Tavčarjevi gostilni v Selcih je poročal tajnik dr. Andrejka, da se je članstvo pomnožilo od 115 na 187, da je med temi 89 Škofjeločanov, 24 iz Železnikov, iz Selc 20, z ustanovnimi skupaj 191 članov. Nadalje je poročal, da so brezplačno naklonili stavbni material naslednji: Ministrstvo za



Slovesna otvoritev koče na Ratitovcu v nedeljo 9. avgusta 1925

šume in rude les na Ratitovcu, Trboveljska premogokopna družba in Jadranska banka cement, Stavbna družba v Ljubljani opeko, Industrijska družba na Jesenicah žeblje, tvrdka Jos. Rojina v Ljubljani izdelavo oken in vrat.

Na seji dne 4. novembra 1923 poroča tajnik dr. Andrejka, da je izposloval pri SPD subvencijo 40 000 din za kočo. Poročal je tudi, da imajo že 20 postelj, in sicer sta dve na Prtovcu, 8 pri Kemperlu na Češnjici, 3 pri Thalerju v Železnikih, 1 pri Demšarju na Češnjici. Prvikrat se omeni na seji 27. apr. 1924, da bi se prepustila koča z vsem dolgom Osrednjemu odboru SPD v last in uporabo.

Za oskrbnico v novi Koči so najeli Luznar Franico iz Dragoš št. 23 za mesečno plačo din 500 in pomočnika 15-letnega Šmida iz Podlonka za din 250. Dne 9. avgusta 1925. leta je bila slovesna otvoritev koče, katere se je udeležilo nad 600 ljudi. Vsa slovesnost se je končala že ob treh popoldne, ker so morali oddaljeni turisti oditi in je tudi zmanjkalo vina in piva, ker se niso nadejali take udeležbe. Čistega dobička je bilo 7800 din. Na seji dne 8. septembra se je poročalo, da je slavnostna otvoritev koče uspela tako v moralnem kot v materialnem oziru nad vse pričakovanje. Blagajnik poroča, da je še 41 000 din dolga. Ker je pa ta dolg zaradi obrestovanja narastel do občnega zbora dne 25. oktobra 1925 že na 43 000 din ter se tesarskemu mojstru še dolguje na delu 7000 din, se zopet predlaga, da naj se prepusti vse skupaj s kočo in dolgom O. O. S. P. D. v Ljubljani v last in upravo. Dne 18. aprila 1926. leta pa se je vršil občni zbor, ki je na predlog blagajnika Šmida sklenil prepustiti O. O. S. P. D. v Ljubljani kočo z vsem pripadajočim svetom in inventarjem v trajno last in proti prevzemu vseh obveznosti v znesku 50 000 din. Predlog je bil soglasno sprejet.

Na seji Osrednjega odbora SPD v Ljubljani 21. aprila 1926 je zastopnik podružnice dr. Andrejka po daljšem razgovoru dosegel, da je O. O. S. P. D. to ponudbo v celoti sprejel.

S tem odstopom je postala podružnica brez dela in cilja. Zato so se pričeli razgovori s člani iz Škofje Loke, da bi oni prevzeli podružnico. Res se je vršil občni zbor dne 12. maja 1929. leta v Škofji Loki. Podružnica se je preimenovala v Škofjeloško podružnico SPD s sedežem v Škofji Loki. V odboru so bili: dr. Jerala Franc, dr. Andrejka Rudolf, Plestenjak France, Žebre France, Sušteršič Franc, Planina Lovro, Demšar Franc, Planina France in Pintar Lovro.

Odbor je najprej mislil na postavitve koč na Blegašu. Ker pa so zaradi utrdbenih del nastale ovire, je odbor svoj načrt preusmeril in na svoji seji dne 28. junija 1930 sklenil zgraditi koč na Lubniku. Takrat je štela podružnica 102 člana in imela 6669 din vložnih v Mestni hranilnici v Škofji Loki. Osnutek za koč sta napravila odbornika Potočnik Janez in Planina Lovro, načrt pa je izgotovil Ogrin Anton, stavbenik v Škofji Loki. Proračun za zgradbo je znašal din 50 000. Za 11 000 je bilo že nabranega materiala, 5000 din naj bi se zbralo z nabiralno akcijo, 11 000 din bi prispeval odbor iz blagajne, 13 000 din bi krili iz raznih podpor in nabiralne posebne akcije. Tako bi ostalo še nepokritega 10 000 din, to pa bi krilo posojilo, ki bi ga žiriral odbor.

Dne 4. oktobra 1931. leta je umrl predsednik dr. Jerala in je prevzel vodstvo njegov namestnik dr. Andrejka. Sklival je redni občni zbor dne 30. maja 1932, na katerem je bil izvoljen nov odbor pod predsedstvom Franceta Dolenca. Ta odbor je koč zasilno dogradil in jo slovesno otvoril dne 26. junija 1932. Takrat je imela podružnica 59 članov. Mesec dni po otvoritvi je blagajnik na odborovi seji poročal, da je na koči še 17 531 din dolga. Od tega je bilo z menico podpisano od odbornikov pri Mestni hranilnici kritih 13 000 din, ostali znesek pa je predstavljal neporavnane račune. Občni zbor 17. maja 1935 je izvolil stari odbor, le tajništvo je prevzel Leopold Erjavec.

V letu 1936 je odbor izdal v 2000 izvodih zemljevid našega območja, ki ga je izdelal France Otujac. Cena mu je bila 6 din za komad. Občni zbor 15. marca 1937 je izvolil za predsednika Feliksa Hafnerja. Ker je dotodanja oskrbnica koč na Lubniku Triplatova odpovedala službo, je odbor 3. maja oddal oskrbništvu Viljemu Pečarju. Odbor pod predsedstvom Feliksa Hafnerja je deloval do 6. oktobra 1939, ko je Hafner zaradi prezaposlenosti funkcijo odložil. Nadaljnje delo podružnice je do občnega zbora leta 1940 vodil njegov namestnik inž. Srečko Šabec. Takrat so bili na občnem zboru izvoljeni v odbor: Ivan Mlakar, inž. Srečko Šabec, Martin Savnik, Avgust Potočnik, Viktor Žagar, Franc Traničar, Igor Guzelj, Jože Krašovec in Janko Sicherl, vsi iz Škofje Loke. Odbor se je zanimal za ureditev alpinetuma na Lubniku, za pridobitev še ene gostinske sobe v koči, za premestitev drvarnice in stranišča na primernejše mesto itd.

Dne 28. marca 1941 se je vršil zadnji občni zbor pred drugo svetovno vojno. Po nemški okupaciji je odbor oskrboval koč na Lubniku še do 19. oktobra, ko je domači izdajalec pripeljal v koč gestapo in nemško policijo, češ, da se tukaj zbirajo partizani. Nemci so koč obkolili in napadli ter ubili sina oskrbnice Jožeta Pavlico in hudo ranili vnetega planinca mizarskega pomočnika Jožeta Vergota, ki je po težkih mukah umrl na Golniku dne 2. novembra 1941. Ker so Nemci v lubniški koči urejali svoj bunker, ki bi mnogo škodoval premikanju partizanskih kurirjev, je bila koč 1. maja 1943 požgana. V spisku vojne škode je bila škoda na nepremičnini in inventarju, ocenjena na 881 400 din.

Čeprav je vojna zahtevala toliko žrtev in raztepla člane in odbornike škofje-loškega planinskega društva križem po svetu kot izseljence, borce ali taboriščnike, so ti ohranili Lubniku vso svojo ljubezen in se kmalu po vojni 26. januarja 1946 zbrali na občnem zboru in izvolili v upravni odbor Planinskega društva v Škofji Loki za predsednika Tineta Omana, za namestnika Branka Šubica, za tajnika Martina Savnika, za blagajnika in gospodarja Avgusta Potočnika, ki pa je po nekaj mesecih funkcijo odložil in je bil namesto njega kooptiran v odbor Savo Sink.

Ko je odbor prosil glavni odbor Planinske zveze Slovenije v Ljubljani za podporo v znesku 250 000 din, ki bi krila začetne stroške pri gradnji koč, je ta na svoji seji 2. avgusta 1946, ko je razdelil za 2 milijona dinarjev podpor, prošnjo društva soglasno odklonil, češ da gre za novo zgradbo, ki s planinskega vidika ni važna. Kljub temu in čeprav društvo ni imelo drugega premoženja kot 40 vnetih članov, je odbor začel z delom. Najprej so se člani lotili potov, jih očistili grmovja, začeli zbirati les za gradnjo, medtem pa delali načrt za novi dom. Glavni odbor PZS je načrte večkrat odklonil, končno pa vendarle odobril predlog gradbenega tehnika Marijana Mastrla. Ko so začeli pospravljati ruševine stare požgane koč in pripravljati teren za novo stavbo, so brskali kar z rokami in znašali kamenje na kupe. Kmalu pa so dobili potrebno orodje in delo je bilo uspešnejše. Ker je sedanji dom večji, kot je bila stara koč, so morali veliko robu pod vrhom odstraniti. Vsako nedeljo so se zbirali planinci na udarniško delo, pridobivali nove člane in prijatelje ter tako z združenimi močmi spravili na vrh med drugim tudi motor in drobilec ter namleli iz razstreljenega kamenja 2000 m³ peska. Dne 31. avgusta 1949 je društvo dobilo prvo podporo: PZS je prispevala 179 729 din. Nadalje so prispevali PSZ, OLO Kranj, MLO Škofja Loka, tovarne, zadruge, razna združenja, sindikati, trgovska



Dom na Lubniku (1027 m)

podjetja, obrtniki in privatniki v letu 1950 489 969.— din, v letu 1951 1 235 297.— din, v letu 1952 1 264 920.— din in v letu 1953 550 235.— din, torej skupno 3 720 150.— din.

Udarniško delo se je nadaljevalo. Od blegoške ceste, do koder je bil mogoč prevoz z avtomobili, so udarniki znosili na vrh Lubnika vso opeko, deske in drugo gradivo ter sami opravili tudi vse betoniranje. Takrat je imelo društvo 600 članov. Pri delu pa so pomagali tudi člani obeh lovskih družin iz Škofje Loke in Zminca, obrtniki, vojaki, šolska mladina, razni sindikati in organizacije. Bodi omenjeno, da je bilo tisto nedeljo, ko so nosili na vrh stropnake in strešno ogrodje, na delu 130 udarnikov in da so bili nekateri trami dolgi do 12 m, da jih je moralo nositi tudi 10 udarnikov, ki so spravili še tistega dne na vrh vse gradivo. Tudi članice društva in ostalih organizacij, žene in dekleta so nosile, skladale in kuhale ter tako pomagale vsaka po svojih močeh. Poudariti je treba, da je društvo imelo in ima vso pomoč v PZS, v organih oblasti in v organizacijah. Ves čas gradnje so dajali vso pomoč tudi Nacetovi iz Breznice, kjer je bila v začetku akcije celo kuhinja za udarnike. Pozneje je bila postavljena na vrhu baraka in v njej peč, da so kuharice kar na mestu oskrbele udarnike s hrano.

Končno je treba omeniti, da so bili ves čas gradnje na čelu odbora kot predsednik Tine Oman, podpredsednik Branko Šubic, tajnik Martin Savnik, blagajnik Savo Sink, medtem ko se je gospodar menjal: Ob pričetku gradnje je to delo opravljal Janez Ravnikar, vso težo dela pa je nosil njegov naslednik Jože Čadež. Strokovno je vodil delo društveni član France Zontar, svoje markacijsko delo pa je vestno opravljal najstarejši odbornik Lovro Planina. Ob skromni slovesnosti je vzdal spominski kamen tedanji predsednik MLO Škofja Loka, društveni član, Ivan Brodar. Drugih odbornikov in članov ni potrebno posebej omenjati, saj je Dom na Lubniku dovolj glasna priča njihovega požrtvovalnega dela. Nazadnje so bili na vrhu Lubnika montirani še štirji reflektorji za razsvetljavo Doma, ki jih je društvu poklonila tovarna »Motor«. Za planinsko zastavo, ki jo je poklonila društvu PZS, je bil preskrbljen drog in montiran železni podstavek. Novi Dom na Lubniku je ob veliki udeležbi planincev in prijateljev planinstva v nedeljo dne 24. maja 1953 slovesno odprl naš rojak Boris Ziherl.

Delo na Lubniku pa po otvoritvi Doma še ni bilo končano. Pozneje je bila preložena še spodnja škarpa in tako pridobljen prostor za sončenje in če treba tudi

za plesišče. Višje pod vrh je bila prestavljena tudi baraka, kjer je sedaj shramba za različen material, poleg nje pa dozidan hlev za konja. S pomočjo LOMO Škofja Loka in z delom vojaštva tukajšnje garnizije je bil v Dom na Lubniku napeljan telefon. Slovesna otvoritev nove telefonske zveze je bila v nedeljo 12. decembra 1954. V Domu na Lubniku je bila urejena tudi skromna knjižnica, ki razpolaga s precej letniki Planinskega Vestnika in z raznimi drugimi planinskimi knjigami. Dne 15. maja 1955 je Planinsko društvo odkrilo na Lubniku spominsko ploščo prvima žrtvama nemškega fašizma Jožetu Pavlici in Jožetu Vergotu, ki sta bila ustreljena na vrhu Lubnika 19. oktobra 1941.

Med načrti PD Škofja Loka je v glavnem napeljava elektrike v Dom na Lubniku, ki je sedaj razsvetljen s pomočjo motorja in dinamama.

Gibanje članstva v zadnjih 10 letih je bilo takole:

V letu 1946 članov 88, v letu 1947 članov 62, v letu 1948 članov 219, v letu 1949 članov 500, v letu 1950 članov 750, v letu 1951 44 pionirjev, 90 mladincev, 445 članov, skupaj 589, v letu 1952 21 pionirjev, 63 mladincev, 298 članov, skupaj 382, v letu 1953 13 pionirjev, 87 mladincev, 378 članov, skupaj 418, v letu 1954 0 pionirjev, 83 mladincev, 341 članov, skupaj 433, v letu 1955 8 pionirjev, 89 mladincev, 364 članov, skupaj 461, v letu 1956 16 pionirjev, 78 mladincev, 376 članov, skupaj 470.

Še o obisku Doma na Lubniku:

V letu otvoritve 1952 4295 obiskovalcev, leta 1954 5616 obiskovalcev, leta 1955 4680 obiskovalcev, ter je vsa leta približno enako, le v letu 1956 je bilo slabše, ker je bilo zelo deževno leto.

Investicijska dejavnost PD Škofja Loka za Dom na Lubniku:

Prostovoljnih udarniških ur je bilo 33 565, subvencija PZS 2 523 900.— din, subvencija občine, podjetij itd. 1 877 612.— din, lastna sredstva 1 817 651.— din. Torej je veljala vsa zgradba in oprema 6 219 163.— din.

Planinskemu društvu v Škofji Loki k jubileju iskrene čestitke.

Na zelenem Pohorju

m l a d i p i š e j o

Sonce je že plavalo v zaton in od njega so bili oblaki nad Dravsko dolino kar nekam težki od gorečih barv, ko smo prispeli v Mariborsko kočo. Čakala nas je osamljena v večernem mraku. Vesela družba mojih tovarišev je pošteno prestrašila oskrbnika. Sedli smo in tarnali vsak svoje. Skratka, bilo je vse narobe, dokler nam ni gospodinja prinesla večerje. Potem smo se podprli, bili vse boljše volje in vse bolj veselih besed. Zunaj pa se je napravila noč. Skop lunin krajec, nebroj hladnih zvezdic ob njem, v dolini pa nebroj brlečih električnih zvezdic. Vetrič, hlad in molk. Tam nekje, kjer je bil podnevi Boč, je zleknen zaspal oblak.

Jutro nam je na steno skupnega ležišča poslalo svetel žarek, znamenje, da že vstaja. Vstali smo in se z njim odpravili na pot proti Arehu. Sonce je sijalo nad nami, kukalo med vejevjem bukev in krošnjami rjavozelenih smrek in risalo sence po umazani steni. Tam, kjer se odcepi steza proti Kraljem, me je pičila misel, da bi šli tja. Stožilo se mi je po lepi jasi z najvišjo pohorsko cerkvijo, po Velikem vrhu z majavim lesenim stolpičem in po Črnem jezeru, kjer so me nekoč krave skoraj nabodle. Prišli smo do Ruške koče, bili smo preveč ognjevit, zato se nismo hoteli ustavljati. Proti večeru smo prišli na obisk k slapu. V leseni drči, po kateri drži pot, je bilo še malo snega, tam zopet nešteti slapiči in redki tolmunčki.

Blizu koče nas je v Roglji pozdravil ponosni stolp. Njegovo tiho povabilo je bilo tako mikavno, da smo se s prvo silo odpravili proti njemu. Ta nova lepota Pohorja je zares očarljiva. Na vrhu... O, domovina! V meni je vse vrelo in mi širilo prsi; da bi moglo na dan, ali bi pelo kot pohorsko dekle ali bi donelo kot grom tvojih neviht...

Spustili smo se skozi gozd in za las ušli temi. Prišli smo v kočo, katere imena se sedaj ne morem spomniti, posedli okoli ognjišča in se spustili vsak v svoje misli. V svojem premišljevanju sem obnavljala spomine na naše dogodke in se spomnila tudi dogodka, katerega mi je pripovedoval očka; bilo je natanko tako v času NOB pri Treh kraljih:

Vrhovi Pohorja so se zlatili v vzhajajočem soncu. Smreke so šumele, kakor bi vedele za prihodnost. Po vrhovih drevces so žvrgoleli ptiči in oznanjali nov dan. Onstran grape je odjeknil strel.